

ศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง Management Potential of Community Enterprise Nameunsri Cloth Weaving Group, Trang Province

ธานันท์ ตั้งรุจิกุล^{1*}, รัสมนต์ คำศรี², พาฝัน รัตนะ³ และไอริน สกุลศักดิ์⁴

Thanan Tangrujikul^{1*}, Russamon kumsri², Phafan Rattana³ and Irine Sakulsak⁴

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Assistant Professor, Business Computer, Hatyai Business School, Hatyai University.

^{2, 3, 4} อาจารย์, สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

^{2, 3, 4} Academic, Business Computer, Hatyai Business School, Hatyai University.

*Corresponding author, E-mail: Thanan@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง 2) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง 3) วิเคราะห์ศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง โดยทำการเก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี สมาชิกรวมกลุ่มกัน ตั้งแต่ปี 2514 สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยาง และทำนา แต่ปัจจุบันราคาสินค้าทางการเกษตรและยางพาราตกต่ำ ส่งผลให้หลายคนมาทำการทอผ้าเป็นอาชีพหลักมากขึ้น สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี พบว่า กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีมีการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ ผู้นำกลุ่มมีการสนับสนุนให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และแผนการดำเนินงานในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และทางกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งด้านงบประมาณ การให้ความรู้ ตลอดจนการสร้าง พิพิธภัณฑ์ผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านผลิตภัณฑ์ทอผ้าของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีมีเอกลักษณ์พิเศษที่ชัดเจน คือ ผ้าทอสีแดงเหลือง มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยการนำความรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ มาผสมผสานกับภูมิปัญญาและจนสินค้าได้รับการรับรองมาตรฐาน รวมทั้งเป็นที่ยอมรับจากลูกค้า ด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สมาชิกของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ ในการทำงานเพิ่มขึ้น และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ สมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้มากขึ้น คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และจากการวิเคราะห์ศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี พบว่ากลุ่มมีศักยภาพโดดเด่นในด้านผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง ด้านการจัดการสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และด้านการจัดการความรู้และข้อมูล โดยกลุ่มมีการพัฒนาความรู้ของสมาชิกอย่างต่อเนื่องร่วมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคคลที่สนใจอีกด้วย จึงส่งผลให้กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ

คำสำคัญ: ศักยภาพ การบริหารจัดการ กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี

Abstract

This research aims to 1) study the implementation of the Community Enterprise Nameunsri Cloth Weaving Group, Trang Province 2) factors related to the implementation of the Community Enterprise Nameunsri Cloth Weaving Group, Trang Province 3) Potential Analysis. Management Community Enterprise Nameunsri Cloth Weaving Group, Trang Province were collected from the observation part. Officers and in-depth interviews, analysis, and membership information. By means of content analysis the results showed that Nameunsri Cloth Weaving Group Members gathered since 2514, most members work on rubber plantations and rice, but the current price slump, timber and agricultural products. As a result, many have come to loom as a more mainstream. The factors related to the implementation of the Community Enterprise Nameunsri Cloth Weaving Group that manages the system. Officers are encouraged members to participate in the targeted direction and action plan for the development community. The Nameunsri Cloth Weaving Group. With support from various organizations, both public and private. The budget Awareness As well as a museum Nameunsri Cloth Weaving. The weaving of textile products Enterprise Nameunsri Cloth Weaving Group is a unique, clear, red, yellow. Develop new products form continued. By bringing awareness Modern technology combined with traditional knowledge and its products have been certified. As well as being recognized by customers. Community Enterprise Development Members of Enterprise Nameunsri Cloth Weaving Group. The development of knowledge, skills, ability to work increased. And can be transmitted to others. Most members are earning more. Quality lives changed for the better. Potential Analysis and Public Management, Community Enterprise Enterprise Nameunsri Cloth Weaving Group. Found that potential distinctive leader in enterprise management and a strong community. Management products that are unique and have developed a range of products. And management of knowledge and information. The Group has developed knowledge of ongoing as well as resources for people interested as well. As a result, the Enterprise Nameunsri Cloth Weaving Group succeed and have an established reputation.

Keywords: Potential, Management, Community Enterprise Nameunsri

บทนำ

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะข้อผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป

เพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

การส่งเสริมเครือข่ายองค์กรชุมชนสามารถดำเนินการในลักษณะบูรณาการทั้งภายในกลุ่มวิสาหกิจ และนอกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มภาคีทุกภาคส่วนเพื่อร่วมส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญกับการวางแผนกลยุทธ์พัฒนาชุมชน เป็นตัวกำหนดแนวทางให้เกิดความมั่นคงบนพื้นฐานของเครือข่ายในองค์กรชุมชนระดับต่างๆร่วมกันวางแผนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องระหว่างชุมชนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ในการรวมกลุ่มกัน เมื่อได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐส่วนใหญ่วิสาหกิจชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีเพียงผู้นำที่ต้องแสวงหาแนวทางใหม่ๆเพื่อความอยู่รอดของกลุ่มสมาชิกขาดการวางแผนการพัฒนาทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการสร้างผลิตภัณฑ์ ดังนั้นจึงต้องกำหนดวิธีการให้สอดคล้องกับชุมชนตามความเหมาะสม สร้างทักษะกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ มีรูปแบบในการศึกษา วิธีการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้สามารถยกระดับตนเอง เพิ่มทักษะมีศักยภาพสอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจของประเทศ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548)

ตำบลนาหมื่นศรี เป็นพื้นที่ราบลาดเอียง มีคลองและห้วยธรรมชาติเป็นแหล่งน้ำสำคัญหลายสาย ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยาง และทำนา ในอดีตชาวบ้านนาหมื่นศรีแต่ละบ้าน มีการปลูกฝ้าย ปั่นด้าย ย้อมสีและทอผ้าไว้ใช้เอง บ้างครั้งมีการแลกเปลี่ยนเส้นด้ายกับเพื่อนบ้าน ทำให้เกิดผ้าที่มีสีสันทากหลาย ส่วนที่เหลือใช้ก็มีการนำไปขาย ต่อมาเริ่มมีการรวมกลุ่มที่ชัดเจนขึ้นจากการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานโดยเฉพาะกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม จนปัจจุบันกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีได้ชื่อว่าเป็นกลุ่มทอผ้าที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดตรัง

กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่อย่างต่อเนื่องทั้งลายผ้าและการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า โดยนำความรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่มาผสมผสานกับภูมิปัญญาเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน จนสินค้าของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีได้รับการรับรองมาตรฐาน รวมทั้งเป็นที่ยอมรับจากลูกค้าสมาชิกของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีส่วนใหญ่มีรายได้มากขึ้น คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ดังนั้น จากความสำคัญและที่มาของปัญหาข้างต้น ได้เห็นถึงความชัดเจนของประเด็นการบริหารจัดการกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จระดับหนึ่ง ในขณะที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ บางแห่งกลับประสบความล้มเหลว จึงทำให้ผู้วิจัย ต้องการศึกษาสภาพการทำงานในปัจจุบันและศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี โดยครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการบริหารจัดการกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี สามารถนำผลการศึกษาไปปรับปรุงการบริหารจัดการด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอื่นนำไปกำหนดแนวทางการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง
2. ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง
3. ประเมินศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง

คำถามการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง เป็นอย่างไร
2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง เป็นอย่างไร
3. ศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง เป็นอย่างไร

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

วิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ Small and Micro Community Enterprise) หมายถึง กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกัน ประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชน (ราชกิจจานุเบกษา, 2548)

แนวคิดด้านปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการผลิตถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ ในการตัดสินใจทำการผลิตของแต่ละกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มต้องพิจารณาถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบหรือโอกาสในสินค้าที่กลุ่มผลิตที่จะสามารถดำรงประโยชน์และสร้างรายได้ให้แก่กลุ่ม ดังนั้นในการผลิตจึงจำเป็นต้องมีแหล่งวัตถุดิบที่เพียงพอและสามารถหาได้สะดวก เพื่อลดต้นทุนอันเกิดจากการจัดหาวัตถุดิบ นอกจากนี้ทักษะและความรู้ความสามารถหรือภูมิปัญญาชาวบ้านของสมาชิกในการผลิตจะช่วยให้สินค้าที่ผลิตได้นั้นมีคุณภาพได้มาตรฐาน

2) ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านการตลาดถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อปัจจัยด้านการผลิต การผลิตนั้นแม้จะมีความได้เปรียบในการผลิตแต่หากไม่สามารถหาตลาดมารับผลผลิตที่ผลิตได้นั้น การดำเนินกิจกรรมกลุ่มไม่อาจประสบความสำเร็จได้ โดยทั่วไปแล้วตลาดของผลผลิตที่กลุ่มผลิตได้มักอยู่ในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นสำคัญ

3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการนี้มีได้เป็นหน้าที่หรือความรับผิดชอบของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคน เนื่องจากสมาชิกที่เข้าร่วมควรมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่แทน อย่างไรก็ตามสมาชิกที่ไม่ได้เข้ามาร่วมในสายการบังคับบัญชา ก็ยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นหรือร่วมตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ กลุ่มที่ประสบความสำเร็จมักมีการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

4) ปัจจัยด้านการเงิน สำหรับปัจจัยด้านการเงินนี้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยส่วนใหญ่แล้วเงินทุนที่กลุ่มจัดหานั้นมักอยู่ในรูปของการออมทรัพย์ หรือการถือหุ้น เรือนหุ้น การสะสมทุน การดำเนินกิจกรรมด้านการเงิน การบัญชี การกำหนดการจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นสัดส่วน และมีระบบที่ชัดเจนจะสามารถช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปได้อย่างดี

5) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในการพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่มหรือชุมชนนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาทั้งการมีส่วนร่วมในแง่ของการกำหนดนโยบายเป้าหมายของการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการจัดสรรคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามามีอำนาจในการตัดสินใจหรือรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นใน

อันที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เหล่านี้ล้วนแต่เป็นเกณฑ์ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการประสบความสำเร็จจากการนำแนวทางเลือกวิสาหกิจชุมชนมาปรับใช้ทั้งสิ้น ด้วยเหตุที่หัวใจหลักของวิสาหกิจชุมชนก็คือ การให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนการเสนอความเห็นและการตัดสินใจเป็นสำคัญ

6) ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว เนื่องจากผู้นำมีบทบาทที่สำคัญในการริเริ่มการเสนอแนวทางเลือกและดำเนินการ นอกจากนี้ยังมีส่วนสำคัญในการเป็นผู้นำในการวางแผน ตลอดจนกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการดำเนินกิจกรรม

7) ปัจจัยด้านแรงงาน การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนที่สามารถใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนนั้น นอกจากจะเป็นการสร้างงานให้เกิดขึ้นในชุมชนซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยแก้ไขปัญหการเข้าไยขาดแรงงานในเมืองหรือในเขตเมืองหลวงได้แล้ว การใช้แรงงานที่มีอยู่ในชุมชนยังเป็นการช่วยให้แรงงานนั้นเป็นแรงงานที่มีทักษะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ตัวแรงงานเอง และที่สำคัญก็คือการที่แรงงานสามารถใช้แรงงานในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ได้นั้น ย่อมส่งผลให้ปัญหาครอบครัวลดลง เนื่องจากในปัจจุบันนั้นเมื่อลูกหลานเติบโตขึ้นต่างก็เข้าไปหางานในเมืองทำให้สภาพของชีวิตครอบครัวเปลี่ยนไป ดังนั้นการที่ชุมชนสามารถสร้างกิจกรรมและอาชีพที่เป็นของคนในชุมชนขึ้นมาได้นั้น ย่อมทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น

8) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก การมีปฏิสัมพันธ์มี 2 ลักษณะคือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นบวก (Positive Interaction) และปฏิสัมพันธ์ที่เป็นลบ (Negative Interaction) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชุมชนที่จะต้องเรียนรู้และหาให้พบว่าการเข้ามามีปฏิสัมพันธ์จากสถาบันภายนอกนั้นเป็นไปในลักษณะใด ชุมชนที่สามารถประสบความสำเร็จนั้นสามารถสร้างได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ภายนอกกับสถาบันต่างๆ โดยการเข้ามาของสถาบันจากภายนอกนี้ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเข้ามาให้ความช่วยเหลือทั้งในส่วนของเงินทุน และการพัฒนาความรู้ความสามารถตลอดจนการฝึกทักษะให้แก่ชาวบ้าน

9) ปัจจัยที่เกี่ยวกับสมาชิก เนื่องจากสมาชิกในชุมชนถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน การได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านตลอดจนการที่ชาวบ้านมีความอดทนและพยายามสร้างสิ่งที่มีความหมายต่อการดำเนินกิจกรรม อย่างไรก็ดี ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกก็ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่ตนเข้าเป็นสมาชิก โดยสมาชิกต้องหมั่นติดตามความคืบหน้าขององค์กรและให้ความร่วมมือให้กิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น การเข้าร่วมประชุม การร่วมติดตามศึกษาดูงาน พร้อมทั้งร่วมคิดและเสนอความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรหรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

10) ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาของกลุ่ม โดยกลุ่มต้องมีการติดต่อกับสมาชิกอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ มีการพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างผู้นำ สมาชิกและระหว่างกลุ่ม หรือบุคคลหรือองค์กรภายนอกที่นำความรู้หรือข่าวสารใหม่ ๆ มาแลกเปลี่ยนและสามารถนำไปปรับใช้ได้กับกลุ่ม (วิทยา จันทะวงศ์ศรี, 2547)

การประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ได้รับรู้ศักยภาพ และความสามารถของวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ในเรื่อง ทิศทางของวิสาหกิจชุมชน การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การบริหารตลาด การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

โดยใช้แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและสรุปผลการประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลให้วิสาหกิจชุมชนใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางพัฒนาตนเอง และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องใช้พิจารณากำหนดแนวทางส่งเสริมสนับสนุนตามศักยภาพ

แบบประเมินศักยภาพชุมชน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน จึงได้ให้คำอธิบายประเด็นคำถามไว้ดังนี้

1) ทิศทางวิสาหกิจชุมชน เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบแนวทางการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของวิสาหกิจ ชุมชนในเรื่องการบริหารองค์กร และความรับผิดชอบต่อชุมชน ทั้งในส่วนของผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

2) การวางแผนการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน มุ่งเน้นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกัน เพื่อจุดมุ่งหมายในการนำแนวความคิด กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและทิศทางในการผลิตหรือบริการไปสู่ผู้รับบริการของวิสาหกิจชุมชน การแปลงแนวคิดเป็นแผนดำเนินการวิสาหกิจชุมชนที่สอดคล้องกับแผนแม่บทชุมชนแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนแสดงถึงการถ่ายทอดแนวทางปฏิบัติตามแผนไปสู่สมาชิก การติดตามควบคุมและการปรับเปลี่ยน เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมาย มุ่งเน้นแง่มุมสำคัญ 3 ประการ คือ ครอบคลุมพึ่งตนเอง ชุมชนเครือข่ายพอเพียง และธุรกิจพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการ

3) การบริหารตลาด มุ่งเน้นถึงวิธีการที่วิสาหกิจชุมชนใช้ในการทำความเข้าใจต่อความต้องการของลูกค้าและตลาด ซึ่งมีทั้งตลาดภายในและภายนอกชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนเป็นหลัก มีการบริหารเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรมการผลิตหรือบริการที่มีความสัมพันธ์กันเกื้อกูลกัน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน สร้างความประทับใจความเชื่อมั่นในด้านคุณภาพ ความปลอดภัยของสินค้าหรือบริการ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวิสาหกิจชุมชน และลูกค้า การรับฟังข้อมูลความพอใจของลูกค้าเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนได้มีการเรียนรู้ทำความเข้าใจลูกค้าและตลาด เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนร่วมกันดูแลทรัพยากร สิ่งแวดล้อมในชุมชน ให้มีใช้ตลอดไปอย่างสมดุล

4) การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร เป็นหัวข้อสำคัญต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การจัดการความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลวิสาหกิจชุมชนเองที่มีการจัดเก็บและรวบรวมอย่างมีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ มีความพร้อมและสะดวกในการนำมาใช้งาน ทำให้การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน และการจัดการความรู้ของวิสาหกิจชุมชนมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มความสามารถในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

5) การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มุ่งเน้นการบริหารจัดการชุมชน ที่ประกอบด้วย คน ความรู้ ความสามารถ ภูมิปัญญาของชุมชนและเครือข่าย ภายใต้กระบวนการตัดสินใจในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแผนดำเนินการวิสาหกิจชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถนำไปบริหารจัดการสมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและขยายผลสู่เครือข่าย

6) กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ ในการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค และส่งผลต่อความสำเร็จและการเติบโตของกิจการ

7) ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน เป็นการประเมินผลจากการดำเนินงานและแนวโน้มในด้านต่างๆ ที่สำคัญได้แก่ ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลตามภารกิจของวิสาหกิจชุมชน ด้านคุณภาพสินค้าและ

บริการ ด้านประสิทธิภาพ ของการดำเนินงานและด้านพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สำนักงานเลขานุการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2555)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารหรือบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนา กลุ่มและดำเนินงานกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ เจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้ กลุ่มผู้บริหารกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จำนวน 10 คน และสมาชิก จำนวน 20 คน รวม 30 คน
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม กับผู้บริหาร และสมาชิกกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี
3. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา สภาพการดำเนินงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง

ผลการวิจัย

1. สถานภาพทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง

สภาพทั่วไปของชุมชน

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลนาหมื่นศรี เป็นพื้นที่ราบลาดเอียง มีคลองและห้วยธรรมชาติเป็น แหล่งน้ำสำคัญหลายสาย ได้แก่ คลองน้ำเจ็ด คลองนาบ่อย ห้วยตอ ห้วยตรน ห้วยน้ำใส เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีคลองชลประทานสำหรับเลี้ยงปลาและใช้ในการเกษตร ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำสวนยาง และทำนาในลักษณะแปลงเล็กๆ กระจายกระจาย ข้าวที่ได้ใช้สำหรับบริโภคในครอบครัวไม่ได้ มุ่งทำเพื่อการจำหน่าย สำหรับอาชีพทอผ้าเริ่มต้นจากการเป็นอาชีพเสริม

สภาพเศรษฐกิจ

ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลนาหมื่นศรี ประกอบอาชีพทำสวนยาง และทำนา แต่ปัจจุบันราคา สินค้าทางการเกษตรและยางพาราลดต่ำ ส่งผลให้หลายคนที่มีการปรับเปลี่ยนมาทำการทอผ้าเป็นอาชีพ หลักมากขึ้น

ประวัติและความเป็นมาของกลุ่ม

ในอดีตชาวบ้านนาหมื่นศรีแต่ละบ้าน มีการปลูกฝ้าย ปั่นด้าย ย้อมสีและทอผ้าไว้ใช้เอง บ้างครั้งมีการแลกเปลี่ยนเส้นด้ายกับเพื่อนบ้าน ทำให้เกิดผ้าที่มีสีสันทากหลาย ส่วนที่เหลือใช้ก็มีการนำไปขาย ต่อมา มีการซื้อเส้นด้ายสำเร็จรูปมาใช้ทอทำให้การปลูกฝ้ายและปั่นด้ายเองลดจำนวนลง จนในปัจจุบัน เส้นด้ายที่ใช้ทอผ่านนาหมื่นศรี เป็นเส้นด้ายที่ซื้อมาเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ ผ้าที่ทอส่วนใหญ่มักทอเป็น ผ้าเช็ดหน้า ผ้าถุง ผ้าห่มยกดอก เช่น ลายลูกแก้ว ลายราชวัตร ลายดอกจัน และลายดาวล้อมเดือน เป็นต้น ต่อมา มีการทอผ้าขาวม้าด้วย

ผ้าทอนาหมื่นศรี เริ่มรู้จักเมื่อ พ.ศ. 2517 เมื่อหม่อมเจ้าหญิงวิภาวดีรังสิต เสด็จเยี่ยมกลุ่ม ทอผ้า นาหมื่นศรี และรับสั่งให้นำไปจัดแสดงและจำหน่ายในงานส่งเสริมสินค้าพื้นเมืองที่วังวิฑู กรุงเทพฯ ใน ครั้งนั้นทำให้คุณยายเหม และปากุศล นิลล่อ ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าฯทูลเกล้าฯ ถวายผ้าห่มลายลูกแก้ว พื้น แดงดอกเหลืองและผ้าตัดฉลองพระองค์ลายลูกแก้วพื้นสีน้ำเงินดอกขาวแต่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จากนั้นจึงมีการทอผ้าเพื่อนำมาจำหน่ายตามงานต่างๆ ในกรุงเทพฯ เป็นต้นมา

ต่อมาเริ่มมีการรวมกลุ่มที่ชัดเจนขึ้นจากการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม จนปัจจุบันกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีได้ชื่อว่าเป็นกลุ่มทอผ้าที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดตรัง

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง

ด้านผู้นำและการบริหารจัดการ

กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี เป็นการรวมกลุ่มกันของสมาชิกตั้งแต่ปี 2514 ปัจจุบันทางกลุ่มมีสมาชิกประมาณร้อยกว่าคน วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ส่งเสริมให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สร้างความสามัคคีในกลุ่มสมาชิกและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอนาหมื่นศรี กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีมีการบริหารจัดการกลุ่มแบบสมาชิกมีส่วนร่วมในลักษณะของกรรมกร โดยมี คุณอารอบ เรืองสังข์ เป็นประธานกลุ่ม ซึ่งมีภาวะผู้นำ มีความสามารถ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน โดยผู้นำกลุ่มมีการสนับสนุนให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และแผนการดำเนินงานในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และผู้นำกลุ่มมีการติดตามให้ดำเนินการตามแผน และกฎระเบียบหรือข้อบังคับ จากการเข้าร่วมกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี ทำให้สมาชิกมีรายได้เสริมอยู่ระหว่าง 1,000-3,000 บาทต่อเดือน

ด้านการผลิต

วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตนั้นได้มีการสั่งซื้อวัตถุดิบทั้งหมดจากกรุงเทพมหานคร โดยมีการสั่งซื้อปริมาณมากและนำมาแจกจ่ายให้กับสมาชิกเพื่อนำไปผลิตผ้าทอต่อไป การทอผ้าของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีมีเอกลักษณ์พิเศษที่ชัดเจน คือ สีของผ้าทอนาหมื่นศรี จะใช้เส้นยืนสีแดง ส่วนด้ายพุ่งที่ทำให้เกิดลวดลายจะใช้สีเหลือง รองลงมาเป็นสีขาว ดังนั้นเมื่อพบผ้าทอสีแดงเหลืองจึงบอกได้ว่าเป็น ผ้าทอนาหมื่นศรี นับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีได้พยายามพัฒนาลวดลายให้มากขึ้น เช่น ลายลูกแก้ว ลายลูกแก้วฝูง ลายลูกแก้วย่าน ลายดาวล้อมเดือน ลายราชวัตรห้อง ลายครุฑกับนกการเวก ลายปลา เป็นต้น ความยากง่ายและลวดลายผ้า ส่งผลถึงกำลังการผลิตคือปริมาณผ้าที่ทอได้ในแต่ละวันด้วย สมาชิกในกลุ่มสามารถผลิตผ้าทอได้ต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยผลิต ณ ที่ทำการกลุ่มหรือที่บ้านของสมาชิก

นอกจากการทอผ้าที่เป็นผืนเพื่อผลิตเป็น ผ้าถุง ผ้าถุง ผ้าโสร่ง ผ้าขาวม้า ยังนำมาแปรรูปเป็น ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ ผ้าอเนกประสงค์ รวมทั้งผ้าพานช้าง ซึ่งในพิธีกรรมทางศาสนาต่างๆ ผ้าตัดเสื้อ และชุดสำเร็จรูปทั้งผู้หญิงผู้ชาย ตลอดจนหมวก กระเป๋าสะพาย กระเป๋าถือ กล่องกระดาษหิซซู เนกไท หมอนอิง ฯลฯ

กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี ได้รับประกาศนียบัตร ผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับห้าดาว ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย จากโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย จากกรมพัฒนาชุมชนปี 2555 อีกด้วย

ด้านการตลาด

สมาชิกกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จะนำผ้าทอที่ผลิตได้มาส่งให้กับทางกลุ่มเพื่อจัดจำหน่าย ณ ที่ทำการกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี และยังนำไปจำหน่ายในงานแสดงนิทรรศการต่างๆ ตามคำเชิญของหน่วยงานราชการต่างๆ ในแต่ละปี สำหรับกลุ่มลูกค้าของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี แบ่งออกเป็น 1) ลูกค้าองค์กรทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ลูกค้ากลุ่มนี้จะสั่งซื้อในปริมาณมาก สั่งผ้าทอนาหมื่นศรี เพื่อนำไปตัดเย็บเป็นเครื่องแบบของหน่วยงาน หรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ เพื่อเป็นของที่ระลึกสำหรับหน่วยงาน 2) ลูกค้าทั่วไป ลูกค้ากลุ่มนี้จะซื้อผ้าทอนาหมื่นศรี สำหรับตัดเย็บเครื่องแต่งกายของตนเอง และซื้อผ้าทอนาหมื่นศรี และผลิตภัณฑ์อื่นเพื่อเป็นของฝาก 3) กลุ่มลูกค้านักท่องเที่ยว ลูกค้ากลุ่มนี้นอกจากจะมาซื้อสินค้าผ้าทอนา

หมื่นศรี และผลิตภัณฑ์อื่นๆเพื่อเป็นของฝากแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อมาศึกษาการทอผ้าทอนาหมื่นศรี ณ ที่ทำการกลุ่มด้วย 4) ลูกค้าย่อยธุรกิจ จะสั่งซื้อผ้าทอนาหมื่นศรี และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ไปจำหน่ายต่อ เช่น ร้านขายของฝากของที่ระลึก รวมทั้งธุรกิจที่นำผ้าทอนาหมื่นศรี ไปต่อยอดเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์อื่นๆ

ด้านเงินทุน

กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี ได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานต่างทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตรัง ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้รับสนับสนุนจากกลุ่มเซ็นทรัล ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอนาหมื่นศรี เป็นต้น และทางกลุ่มได้มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของทางกลุ่ม ทำบัญชีการเบิกจ่ายวัสดุอุปกรณ์แก่สมาชิก และมีการจัดสรรผลประโยชน์แก่สมาชิก

ด้านการจัดการความรู้และข้อมูล

ทางกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการรวบรวม ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้า โดยการหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีกระบวนการเรียนรู้ด้านต่างๆ อยู่ตลอดเวลา มีการเชื่อมโยงเครือข่ายในด้านต่างๆ เช่น การอบรมจากหน่วยงานต่างๆ และศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนต่างๆ เป็นต้น และมีการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก เครือข่ายฯ และบุคคลภายนอก รวมทั้งมีการสร้างพิพิธภัณฑ์ผ้าทอนาหมื่นศรี และศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช เพื่อรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และนำองค์ความรู้ที่จัดแสดงในรูปแบบนิทรรศการให้เหมาะแก่การเรียนรู้สู่คนรุ่นหลังต่อไป

ด้านสมาชิกและชุมชน

กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีสมาชิกทั้งหมด 118 คน สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง เพราะงานทอผ้าเป็นงานที่ต้องอาศัยความละเอียด ประณีต จึงเหมาะกับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย สมาชิกสามารถประกอบอาชีพอื่นร่วมกับการทอผ้าได้ เช่น การทำสวนยาง การทำนา เนื่องจากการทอผ้าสามารถใช้ที่พักอาศัยเป็นสถานที่ผลิตสินค้า

ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ในการอบรมความรู้ด้านต่างๆ เช่น การอบรมเรื่องการทอผ้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า การส่งเสริมการตลาด การจัดทำบัญชี เป็นต้น สำหรับเรื่องการทอผ้าในทางกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีความชำนาญและอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกัน ตลอดจนมีพิพิธภัณฑ์ผ้าทอนาหมื่นศรีจึงเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่สนใจในด้านการทอผ้าและวิถีชีวิตของคนนาหมื่นศรี อีกด้วย

3. การประเมินศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง

ผู้นำและการบริหารวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการบริหารกลุ่มแบบสมาชิกมีส่วนร่วมในลักษณะของกรรมการ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน ซึ่งการบริหารของผู้นำที่ผ่านมาทำให้ผลประกอบการมีกำไร มีการทบทวนการดำเนินงาน การจัดสรรผลประโยชน์แก่สมาชิก

การวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไว้ชัดเจน มีการนำปัญหามาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง หรือวิสาหกิจชุมชน ไม่มีปัญหาในการประกอบการ

การบริหารตลาด กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้า มีสถานที่จำหน่ายที่ทำทำการกลุ่มและมีเครือข่ายด้านการตลาด

การจัดการความรู้และข้อมูล กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการนำความรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่มาผสมผสานกับภูมิปัญญาเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน

การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก การพัฒนาความสามารถของสมาชิก มีการสร้างขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจและแรงจูงใจ มีการประชุมเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม

การจัดการสินค้าหรือบริการ กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการกำหนดขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน มีการควบคุมกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้มาตรฐาน มีวางแผนงานในการปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ได้รับการรับรองคุณภาพสินค้า

ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน สมาชิกของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีส่วนใหญ่มีรายได้มากขึ้น คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ด้านสินค้าและบริการ สินค้าของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่อย่างต่อเนื่องและสินค้าได้รับการรับรองมาตรฐาน รวมทั้งเป็นที่ยอมรับจากลูกค้า ด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สมาชิกของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะในการทำงานเพิ่มขึ้น และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านผู้นำและการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านเงินทุน ด้านการจัดการความรู้และข้อมูล ด้านสมาชิกและชุมชน และด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก พบว่า กลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ ผู้นำกลุ่มมีการสนับสนุนให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และแผนการดำเนินงานในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สมาชิกในกลุ่มมีรายได้เสริม และทางกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี ได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานต่างทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งด้านงบประมาณ การให้ความรู้ ตลอดจนการสร้างพิพิธภัณฑ์ผ้าทอนาหมื่นศรี โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ คำมัน (2550 : 67-105) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรน้ำใสใต้ ตำบลชัยชุมพล อำเภอฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำ ประธานกลุ่มมีภาวะผู้นำสูง มีมนุษยสัมพันธ์ดี พร้อมที่จะอุทิศเวลาให้กับกลุ่ม มีความเป็นกันเองกับสมาชิกกลุ่มหรือมีการปฏิสัมพันธ์การสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่มผ้าทอพื้นเมืองด้วยกันหรือองค์กรภายนอกทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ด้านผลิตภัณฑ์ทอผ้าของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีมีเอกลักษณ์พิเศษที่ชัดเจน คือ ผ้าทอสีแดงเหลือง มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่อย่างต่อเนื่องและสินค้าได้รับการรับรองมาตรฐาน รวมทั้งเป็นที่ยอมรับจากลูกค้า ด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สมาชิกของกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะในการทำงานเพิ่มขึ้น และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธุ์ศ วรเชษฐวรวิตร (2552 : 174) เรื่องศึกษาลายผ้าทอเกาะยอเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลผ้าทอพื้นเมือง พบว่า ผ้าทอเกาะยอเป็นงานฝีมือที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาชาวบ้านเกาะยอ ที่รู้จักการทอผ้าและคิดค้นลายต่างๆ ชาวเกาะยอในรุ่นต่อๆ มา จึงรู้สึกว่าเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่คนรุ่นเก่าฝากไว้ให้แก่ลูกหลานจึงรู้สึกหวงแหน และพยายามสืบทอดเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญานี้เอาไว้ ผ้าทอเกาะยอมีผลในทางเศรษฐกิจต่อผู้ทอผ้าและนับวันจะเห็นได้ชัดว่าสามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้อาชีพหนึ่ง

คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ในการสนับสนุนทุนทำวิจัย และเขียนบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ ตลอดจนส่งเสริมทางด้านกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้การทำวิจัยและเขียนบทความวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณประธานกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี คุณอารอบ เรืองสังข์ กลุ่มผู้บริหารและสมาชิกกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง ที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลประกอบการทำวิจัย ตลอดจนทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). *วิสาหกิจชุมชน.กรมส่งเสริมการเกษตร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.*
- พรพรรณ คำมั่น. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำใสใต้ ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(การวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น). อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.*
- พันธ์ยศ วรเชษฐวรวัตร. (2552). *การศึกษาสายผ้าทอเกาะยอเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลผ้าทอพื้นเมือง.คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา.*
- ราชกิจจานุเบกษา. (2548). *พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจ พ.ศ. 2548. สืบค้นจาก*
<http://www.moac.go.th/download/laws28.pdf> [1 กุมภาพันธ์ 2559]
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙. สืบค้นจาก*
http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/SummaryPlan11_thai.pdf [1 กุมภาพันธ์ 2559]
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2555) . *คู่มือประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน . สืบค้นจาก* <http://www.sceb.doae.go.th/DataAdvertise/คู่มือประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน.pdf> [1 กุมภาพันธ์ 2559]